

PATRICIA HIGHSMITH • Ripley'nin Oyunu

Ripley's Game

İlk baskısı 1974'te yapılmıştır.

© 1993 Diogenes Verlag AG, Zurich

Bütün hakları saklıdır.

Bu kitabın yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 3451 • Dünya Edebiyatı 318

ISBN-13: 978-975-05-3688-5

© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2024, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYAN Can Belge

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ DALL-E desteğiyle yapılmıştır.

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

PATRICIA HIGHSMITH

Ripley'nin Oyunu

Ripley's Game

ÇEVİREN

Armağan İlkin



PATRICIA HIGHSMITH 19 Ocak 1921'de Texas Fort Worth'te doğdu. Doğum adı Mary Patricia Plangman'dı. Annesiyle babası o doğduktan on gün sonra boşandı. 1927'de annesi ve üvey babası sanatçı Stanley Highsmith'le birlikte New York'a yerleşti. Burada, eğitim gördüğü Barnard College'da İngilizce, Latince ve Yunanca öğrendi. On altı yaşında yazar olmaya karar verdi. İlk önce çizgi roman tarzı metinler yazdı. İlk romanı *Trendeki Yabancılar* 1950'de yayımlandı. Kitap, yakaladığı satış başarısının ardından Alfred Hitchcock tarafından filme uyarlandı. Bu sayede erken yaşta bir üne kavuşsa da Amerika Birleşik Devletleri'nde kıymeti çok geç bilindi.

1952'de yazdığı *Tuzun Bedeli* kitabını eşcinsel mevzulara girdiği için ilk yayıncısı basmayı reddetti. Bu kitabı başka bir yayınevinden Claire Morgan takma adıyla yayımladı. Daha sonra, 1990'da aynı kitabı *Carol* ismiyle ve kendi adını kullanarak tekrar yayımladı ve 2015 yılında bu romanı da Todd Haynes tarafından filme uyarlandı.

1954'te *Beceriksiz*i yazdı (2016'da Andy Goddard tarafından *A Kind of Murder* ismiyle filme uyarlandı). Bu romanı yayımlandıktan sonra Avrupa'ya taşındı. İtalya'nın Positano kentinde, kaldığı otelin balkonundan manzaraya bakarken kıyıda gördüğü bir genç adam en popüler roman karakteri Tom Ripley'ye, Pasitano kasabası da Mongibello'ya ilham kaynağı oldu. 1955'te yayımladığı *Becerikli Bay Ripley*, daha sonra buna ekleyeceği dört Ripley romanıyla birlikte "Ripliyad" adı verilecek beşlemenin ilk kitabıydı ve Highsmith'e dünya çapında bir ün kazandırdı (Ripliyad'ı oluşturan diğer kitaplar: *Ripley Karanlıkta* (1970), *Ripley'nin Oyunu* (1974), *Ripley ve Peşindeki Çocuk* (1980) ve *Ripley Su Altında* (1991)). Bu beş kitabın ilk üçü çeşitli dönemlerde ve çeşitli yönetmenler tarafından filmlere uyarlandı.

Hayatı boyunca çoğu gerilim tarzında yirmiden fazla kitaba imza atan Highsmith, O. Henry Memorial, Edgar Allan Poe Award, Le Grand Prix de Littérature Policière, Crime Writers' Association of Great Britain Award gibi birçok önemli ödül aldı. 4 Şubat 1995'te akciğer kanseri nedeniyle İsviçre'de öldü.

1

Tom, “Kusursuz cinayet diye bir şey yoktur,” dedi Reeves’e. “Bunu kurgulamak, ancak bir salon oyununda olur. Çözümlememiş bir sürü cinayet var diyebilirsin gerçi. Ama o farklı bir şey.” Sıkılmıştı Tom. Küçük ama canlı bir ateşin çıtırdadığı büyük şöminenin önünde gidip geliyordu. Tutucu biri gibi, akıl öğretene bir kilise yetkilisi gibi konuştuğunun farkındaydı ama Reeves’e yardım edemeyecekti. Daha önce de söylemişti bunu.

Reeves, “Evet, tabii,” diye söylendi. Sarı ipek döşeli iskemlelerden birine oturmuş, ellerini kavuşturup dizlerinin arasından sarkıtarak, ince gövdesini öne eğerek konuşuyordu. Yüzü kemikli, kumral saçları kısa, külrengi gözlerinin bakışı soğuktu. Sevimli bir yüz denmezdi ama, sol şakağından başlayıp yanağından aşağı, hemen hemen ağzının ucuna kadar uzanan on-on iki santimlik yara izi olmasa, yakışıklı sayılabilirdi. Teninin renginden daha pembe olan iz, yaranın beceriksizce dikildiği, belki de hiç dikiş yapılmadığı izlenimi veriyordu. Tom bu konuda herhangi bir soru sormamışsa da Reeves bir gün kendiliğinden açıklamada bulunmuştu. “Bir kız yaptı,” demişti. “Pud-

riyerinin keskin kenarıyla. Düşünebiliyor musun?” (Hayır düşünemiyordu Tom.) Kederli bir gülüşle, Reeves’in yüzünde gördüğü sayılı gülüşlerden biriyle gülümseyip geçmişti adam. Bir başka gün de, “Attan düştüm,” diye bir açıklama yapmıştı. “Ayağım üzengiye takıldı kaldı, birkaç metre sürüklendim.” Bunu başka birine söylemişti gerçi. Ne var ki Tom da oradaydı. Tom’a kalırsa yara, kötü bir dövüşte, pek de keskin olmayan bir bıçağın açtığı bir yaraydı.

Reeves şimdi de Tom’ın iki “basit cinayet” ve belki aynı derecede basit, tehlikesiz bir hırsızlık işini üstlenecek birini bulmasını, birini salık vermesini istiyordu. Reeves onunla konuşmak için Hamburg’dan Villeperce’e gelmişti. Geceyi orada geçirecek, ertesi gün aynı konuyu başka birine açmak için Paris’e gidecekti. Sonra da –ola ki başarısızlığa uğrarsa biraz daha düşünmek için– Hamburg’a dönecekti. Aslında hırsızlık mallarının alım satımında aracılık yapan biriydi Reeves. Gelgelelim son zamanlarda Hamburg’daki yasadışı kumar dünyasına el atmıştı. Şimdi de o çevreleri korumaya çalışıyordu. Kimden mi koruyacaktı? Aynı işe girmek isteyen İtalyan köpekbalıklarından. Hamburg’daki İtalyan, mafyanın zemin yoklamak için yolladığı bir “tetikçi”ydi Reeves’e kalırsa. İkinci bir İtalyan da başka bir “mafya ailesi”nin adamı olabilirdi. Kumar işine girmeye çalışan bu adamların birini ya da ikisini ortadan kaldırmakla mafyanın gözünü korkutup bu girişimden vazgeçmelerini sağlayabileceğini, aynı zamanda Hamburg polisinin dikkatini mafyanın yarattığı tehlikeye çekebileceğini umuyordu. Gerisini, yani mafyayı Hamburg’dan uzak tutmak işini polise bırakabilirdi. “Bizim Hamburg’daki çocuklar namuslu insanlardır,” demişti. “Özel kumarhane işletmeleri yasadışı bir iş olabilir ama kulüp adı altında çalıştıkları sürece yasalara aykırı sayılmıyorlar. Kâr payları da soygunculuk sayılacak kadar yüksek değil. Las Vegas gibi değil yani. Orada kumarın her türlüşüne mafyanın pisliği bulaşmış. Üstelik Amerikan polislerinin burnunun dibinde!”

Tom şöminenin demirini alıp ateşi karıştırdı; üstüne bir kütüğün tam üçte biri boyunda, düzgünce kesilmiş büyük bir odun

daha yerleştirdi. Saat 18.00'e geliyordu. İki içilebilecek saat yaklaşmıştı. Hatta hemen şimdi iilebilirdi. "Reeves, acaba..."

Ripleylerin kâhyası Madam Annette de aynı anda mutfaktan salona gelmişti. "Affedersiniz msy... Mösyö demin çay istemediğine göre, acaba şimdi bir iki ister misiniz Mösyö Tom?"

"Evet Madam Annette. Çok teşekkür ederim. Ben de şimdi onu düşünüyordum. Madam Heloise'a da gelip bize katılmasını söyler misiniz lütfen?" Heloise'in havayı yumuşatmasını istiyordu. Saat 15.00'te Reeves'i almak için Orly Havaalanı'na gitmeden önce Reeves'in onunla bir şey konuşmak istediğini söylemişti karısına. O yüzden de Heloise bütün akşamüstü bahçede ya da ikinci katta oyalanmıştı.

Reeves telaşla ve son bir umutla sordu: "Bu işi sen kendin üstlenmeyi düşünmez miydin? Senin o çevreyle hiç ilgin yok. Bizim istediğimiz de bu! ylesi, güvende olmak demektir. Üstelik parası da az sayılmaz. Doksan altı bin dolar..."

Tom başını iki yana salladı. "Seninle ilgim var Reeves. Bir bakıma öyle sayılır." Reeves için, küçük alıntı malları postaya vermek ya da Reeves'in diş macunu tüpleri gibi yerlere gizlediği mikrofilm ve benzeri şeyleri diş macununun suçsuz taşıyıcısından aşırmak gibisinden ufak tefek işler yapmıştı. "Sen benim bu hırsız polis oyununu nereye kadar gtrebileceğimi sanıyorsun? Ben de adımı, nm korumak zorundayım." Bunu söylerken gleceği gelmişti ama kalp atışları da gerçek, içten bir duyguyla hızlanmıştı. Güzelim evini, Derwatt olayının üstünden ancak altı ay geçtiği halde içinde yaşadığı güvenli ortamı düşününce sırtını dikleştirdi. O olay az kalsın felaketle sonuçlanacaktı. Neyse ki kuşku altında kalmakla kurtulmuştu. stnde yürüdüğü buz tabakası çok inceydi, evet; ancak kırılmamıştı. İngiliz polisinden müfettiş Webster'la ve onun yanında getirdiği iki olay yeri inceleme memuruyla birlikte Salzburg'daki ormana, ressam Derwatt olduğu sanılan kişinin ölüsünü yaktığı noktaya gitmişlerdi. Sormuşlardı polisler: Kafatasını niçin ezmişti? Tom bunu düşündükçe hâlâ ürperiyordu. Üst dişleri sağa sola dağıtıp gizlemek için ezmişti kafatasını. Altene yerinden kolayca ıkımış, Tom da onu uzaka bir yere gömmüştü. Gelgele-

lim üst dişler... Olay yeri incelemecilerden biri dişlerin birkaçını bulmayı da başarmıştı ama, Londra'daki dişçilerin hiçbirinde Derwatt'ın dişleriyle ilgili herhangi bir kayıt yoktu. Derwatt, son altı yılını Meksika'da geçirmişti (daha doğrusu geçirdiğine inanılıyordu). Tom, "Onu da ölüyü yakma işinin bir parçası olarak gördüğüm için," demişti. "Ölüyü unufak edip kül haline getirmek istediğim için." Yakılan ceset Bernard'ın cesediydi aslında. Evet, Tom bunu düşündükçe, gerek o dakikada duyduğu korkudan, gerekse yaptığı işin, yanık kafatasının üstüne koskoca bir kaya parçası atmanın dehşet verici bir iş olmasından ötürü ürperiyordu hâlâ. Ama en azından Bernard'ı o öldürmemişti. Bernard Tufts'inki bir intihar olayıydı.

"Tanıdığın onca insan var," dedi Reeves'e. "Aralarında bu işi üstlenecek birini bulabilirsin herhalde."

"Evet, ama benimle ilgisi olduğu anlaşılır. O kişiler senden çok daha yakın bana." Yenik düşmenin üzüntüsüyle sürdürdü. "Sen de bir sürü saygın insan tanıyorsun Tom. Kimsenin kuşulanmayacağı namuslu, tertemiz insanlar."

Tom güldü. "O insanları nasıl sokarsın böyle bir işe? Bazen aklından zorun var diyeceğim geliyor Reeves."

"Hayır, ne demek istediğimi biliyorsun. İş para için yapacak biri diyorum. Yalnızca para için. Uzman olması gerekmez. Biz her türlü hazırlığı yaparız. Bir... kalabalıkta birine suikast yapmak gibi bir şey olacak. Sorguya çekildiğinde –çekilirse tabii- asla böyle bir şey yapamayacağı izlenimi uyandıracak biri bulunsa..."

Madam Annette servis arabasıyla gelmişti. Gümüş buz kovası pırl pırlıydı. Tekerlekler hafifçe gıcırdayıyordu. Tom haftalardır tekerlekleri yağlamayı düşünüyordu. Madam Annette İngilizce anlamadığı için Reeves'le konuşmayı sürdürebilirdi ama o konudan sıkılmış, kadının içeri girmesine sevinmişti. Madam Annette altmış yaşlarındaydı. Normandiyalı bir aileden geliyordu. Eli yüzü düzgün, yapısı sağlamdı. Bulunmaz bir nimetti. Tom, Belle Ombre'u onsuz çekip çevirmeyi düşünemezdi.

Derken Heloise da bahçeden içeri girdi. Reeves ayağa kalktı. Kırmızı ve pembe çizgili, bol paçalı bir pantolon giyiyordu He-

loise. Bütün çizgilerin üstü, dikey harflerle yazılmış LEVI yazısıyla doluydu, uzun sarı saçları omuzlarından aşağı sarkıyordu. Tom şöminedeki alevlerin karısının saçlarına yansıdığını gördü ve “Bizim konuştuğumuz konuyla karşılaştırılınca o ne kadar saf ve temiz,” diye düşündü. Nedir ki karısının saçlarında altın ışıltıları da vardı, o da parayı düşündürmüştü Tom’a. Daha fazla paraya gerek duyduğu yoktu aslında. Başka tablo yapılmayacağına göre Derwatt tablolarının satışından aldığı yüzdenin arkası kesilse bile, Derwatt resim malzemelerini üreten şirketten gelecek kâr vardı hâlâ. Sonra, Tom’ın kendi yazdığı vasiyetnameyle mirasına konduğu Dickie Greenleaf’ten kalan hisse senetlerinin –pek fazla olmasa da– günden güne artan kâr payı vardı. Bir de Heloise’in babasından aldığı bol harçlık. Açgözlülüğün gereği yoktu. Çok zorunlu değilse cinayet işlemekten nefret ederdi Tom.

Heloise, “Rahat rahat konuşabildiniz mi?” diyerek zarif bir hareketle sarı kanepeye oturdu.

“Evet, sağ olun,” dedi Reeves.

Heloise İngilizceyi rahat konuşamadığı için konuşmanın bundan sonrası Fransızca sürüp gitti. Reeves fazla Fransızca bilmemekle birlikte iyi kötü idare ediyordu. Konuşulanlar da önemli konular değildi zaten: bahçenin durumu, hafif geçen ve artık geride bıraktıkları kış ayları, henüz martın başında buldukları halde çiçek açan nergisler. Tom arabadaki küçük şişelerin birinden karısının bardağına şampanya doldurdu.

Heloise İngilizceye dönmeyi göze alarak, “Şimdi Hamburg’da havalar nasıl oluyor?” diye sordu. Reeves buna Fransızca karşılık vermeye çalışırken Tom karısının keyifli bakışlarla dinlediğini fark etti.

Hamburg da pek soğuk değildi. Reeves kendisinin de bir bahçesi olduğunu, “*petite maison*”unun¹ “Alster’de, su kıyısında bulunduğunu” anlatıyordu. Küçük bir koyu andırıyordu Alster; kıyı boyunda oturanlar hem bahçelerinden, hem sudan yararlanabiliyorlardı. İsterlerse küçük teknelere sahip olabiliyorlardı yani.

1 (Fr.) Küçük evinin.

Heloise'in Reeves Minot'dan hoşlanmadığını, ona güvenmediğini bilirdi Tom. Reeves, kocasının uzak durmasını istediği türden bir insandı. Tom o gece karısına Reeves'in önerdiği bir tasarıya karşı çıktığını söyleyebileceği için sevindi. Heloise, babasının söyleyebileceklerini düşünerek kaygılanırdı hep. Babası Jacques Plisson milyoner bir ilaç fabrikatörü, de Gaullecü bir yurtsever, saygın Fransız erkeğinin simgesiydi. Tom'u da bir türlü sevememişti. Heloise sık sık, "Babam bundan daha fazlasına göz yummayacaktır," uyarısında bulunurdu ama Tom onun, baba Plisson'un harçlığını keserim tehdidinden çok kocasının güvenliğini düşündüğünü bilirdi. Heloise haftada bir Chantilly'de oturan ailesiyle öğle yemeği yedi. Genellikle cumaları. Babası harçlığını kesecek olursa Belle Ombre'daki düzeni korumalarının yolu yoktu, Tom bunu gayet iyi bilirdi.

O akşam yemekte Madam Annette'in özel sosuyla yenen soğuk enginar, ardından da *médaillons de boeuf*² vardı. Heloise üstünü değiştirip açık mavi, sade bir elbise giymişti. Tom'a kalırsa, Reeves'in istediğini elde edemediğini de sezmişti. Yatak odalarına çekilmeden Tom konuğun gerek duyabileceği her şeyin elinin altında olmasına dikkat etti, çayının ya da kahvesinin odasına kaçta getirilmesini istediğini sordu. Saat 08.00'de kahve rica ediyordu Reeves. Evin ortasındaki konuk odasını vermişlerdi ona. Bir kapısı bitişikteki banyoya, aslında Heloise'in kullandığı banyoya açılan odayı. Madam Annette, Heloise'in diş fırçasını oradan alıp Tom'ın banyosuna koymuştu çoktan.

Heloise dişlerini fırçalarken, "Yarın gideceğine sevindim," diye söylendi. "Bu adam niye o kadar gergin?"

"O her zaman gergindir." Tom düşün musluğunu kapatıp çıktı ve sarı bir havluya sarındı. "O yüzden bu kadar zayıf... belki." Heloise kocasıyla İngilizce konuşurken çekingenlik duymadığından, İngilizce konuşuyorlardı.

"Nasıl tanıştın onunla?"

Tom bunu hatırlamıyordu. Peki ne zaman? Beş-altı yıl olmuştu belki. Roma'da mı? Reeves kimin arkadaşıydı? Fazla kafa yoramayacak kadar yorgundu Tom. Çok önemli de değildi.

2 (Fr.) Sığır madalyon

Reeves ayarında beş-altı tanıdığı daha vardı, her biriyle nasıl tanıştığını kesin olarak söyleyemezdi.

“Senden ne istiyordu?”

Tom karısının beline sarılarak bol geceliğini gövdesine bastırdı ve serin yanaklarını öptü. “Hiç olmayacak bir şey. Yapamam dedim. Sen de gördün, hayal kırıklığına uğradı.”

Dışarıda bir baykuş. Belle Ombre’un arkasındaki devlet ormanının çamlarında öten tek bir baykuş vardı. Tom, sol kolunu karısının başının altından geçirmiş, yattığı yerde düşünüyordu. Heloise uykuya dalınca solukları hafifledi, seyrekleşti. Tom içini çekerek düşündü. Mantıklı, yapıcı bir düşünce biçimi değildi bu. İçtiği ikinci fincan kahve uykusunu kaçırmıştı. Bir ay önce Fontainebleau’da gittiği bir arkadaş toplantısını hatırlamıştı. Bir doğum günü partisi. Madam... Madam ne? Kadının kocasının adını hatırlamaya çalıştı. Tom’ın ilgilendiği adamdı aslında. Bir İngiliz’di, adını birkaç saniye içinde bulurdu. Otuz yaşlarındaydı ev sahibi. Bir de küçük oğlu vardı. Fontainebleau’da üç katlı, ancak çok küçük bir alana kurulmuş bir evde oturuyordu. Arkada da küçük bir bahçe vardı. Resim çerçeveleri yapan bir adam. Tom’ın fırçalarıyla boyalarını aldığı dükkânın sahibi Pierre Gauthier o yüzden sürüklemişti onu da partiye. “Hadi gelin Mösyo Riipli,” demişti. “Karnız da gelsin! Kalabalık olmasını istiyor. Biraz üzgün. Ayrıca, çerçeve yaptığını göre siz de müşterisi olursunuz belki.”

Tom karanlıkta gözlerini kırıştırdı, kirpiklerinin Heloise’in omzuna değmemesi için başını biraz geriye çekti; uzun boylu, sarışın İngiliz’i biraz öfke, biraz da hoşnutsuzlukla düşünüyordu. Çünkü adam, mutfakta, yer muşambaları aşınmış, isli sac tavanında on dokuzuncu yüzyıldan kalma kabartmalar görünen bu kasvetli mutfakta hoşla gitmeyecek bir söz söylemişti Tom’a. Adam –Trewbridge miydi adı? Tewksbury miydi?– alaycı sayılabilecek bir havayla, “Eveet, sizden söz edildiğini çok duydum,” demişti. Tom, “Adım Tom Ripley, Villeperce’te oturuyorum,” diyerek kendini tanıtmış, Fransız bir kadınla evlenmiş bir İngiliz’in, yakınlarda oturan, yine karısı Fransız olan bir Amerikalıyla ahbaplık etmek isteyeceğini düşünerek ne za-

mandan beri Fontainebleau'dasınız diye sormaya hazırlanmışken, adamın bu kabalığıyla karşılaşmıştı. Treванны! Treванны değil miydi adı? Uzun sarı saçlı, Hollandalıyı andıran biri. Gerçi İngilizler çok kez Hollandalıları, Hollandalılar da İngilizleri andırırlardı...

Aslında Tom'ın aklını kurcalayan Gauthier'nin aynı gece söylediği bir sözdü. "Kabalık etmek istememiştir," demişti Gauthier. "Çok sıkkın da ondan. Bir kan hastalığı var. Sanırım lösemi. Oldukça ciddi. Ayrıca, evin durumundan da anlayabileceğiniz gibi fazla parası da yok." Gauthier'nin, sarımtırak yeşil camdan yapılmış bir takma gözü vardı. Herhalde kendi gözünün rengine uyması için o renk yapılmışsa da renk tutturulamamıştı. Ölü bir kedinin gözüne benziyordu Gauthier'nin cam gözü. İnsan oraya bakmamaya çalışır, yine de hipnotize edilmişcesine bakar dururdu. O yüzden, cam gözün garip etkisine eklenen iç karartıcı sözleri Tom'da güçlü bir ölüm duygusu yaratmış, bu sohbeti unutmamasını sağlamıştı.

Eveet, sizden söz edildiğini çok duydum. Treванны –ya da adı her neyse– Bernard Tufts'in, daha önce de Dickie Greenleaf'in ölümünden onun sorumlu olduğunu düşündüğünü mü ima etmek istemişti? Yoksa hastalığından ötürü herkese düşman mı kesilmişti? Sürekli mide ağrısı çeken birinin suratsızlığı gibi bir şey miydi onununki? Treванны'nin karısı da gözünün önüne gelmişti şimdi. Güzel sayılamayacak, ancak kestane saçlı, dışadönük, dost tavırlı, ilgi çeken bir kadın. Salondaki sayılı koltuğa kimsenin oturmaya yanaşmadığı partiyi canlandırmak için elinden geleni yapmıştı kadın.

Neydi Tom'ın düşündüğü? Böyle bir adam Reeves'in sözünü ettiği işi üstlenir miydi? Treванны'ye uygun düşecek bir yaklaşım da düşünmüştü Tom. Zemin hazırlanırsa, hemen herkesi tavlayabilecek bir yaklaşım. Bu olayda zemin zaten hazırды. Treванны'nin sağlığıyla ilgili ciddi kaygıları vardı. Tom'ın yapacağı ona bir oyun oynamak olacaktı yalnızca. Belki ağır bir şaka olacaktı ama adam da ona ağır bir söz söylemişti. Şakanın, şaka olmaktan öteye geçmediği de bir-iki günde, Treванны doktoruna başvurur vurmaz anlaşılırdı.